

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

י"א.

עין משפט
נר מצוה

כז א מיי פ"ג מהל
צבורים ה' א סג
עשין קלו:
כח ב מיי פ"ג מהל
כט ג מיי פ"ג מהל
מעשר שני ה' א
סג עשין קלו:
ד (מיי פ"ג מהל צבורים
ה' א סג מהל
ה (מיי פ"ג מהל
ו ע' א מיי פ"ג מהל
ז ח' א מיי פ"ג מהל
ח' א מיי פ"ג מהל
ט' א מיי פ"ג מהל

יבול יעלה אדם מעשר (ו) בידו בזמן הזה. ויאכלנו בלא פדיון
קדושה (ז) (ירושלמי) לא בטלה לענין מעשרות:
וליימא מצוה בו, פירוש שכן טעונו קריאה למהוה קודם שיאכל
צבורים ומעשר שני אוכלין אותו בלא שום (ז) קריאה ומה
שקורין למעשר בשנה שלשית היה
ואז לא היה נוהג כלל מעשר שני:

מה להצד השוה שבתן שבן יש בהן
צד מובה. ויש למפוך שכן
אסורים לזרים כדפריך רבה (ז) לעיל(א)
והא דלמנר צברייתא צבורים רבים ויעימו
ל"ל דמיירי צבורים שפורשו צפני
חורבן הבית דאם הופרשו אחר הבית
אינו קדושין כלל וחולין הן דמתן פרק
שני (ז) צבורים יש בתרומה ומעשר
מה שאין כן צבורים שהתרומה
והמעשר אסורין ויש להם שיעור
וההגין בלא הפירות צפני הבית
ושאל צפני הבית וצבורים אינו אלא
בשצעה מינין וצפני הבית:

אפילו בבור נמי, ל"ל דמיירי
אם עשה מוצא חורבן
דמו חליצה (ז) דקדושת בית לא בטלה
דמקריצין אע"פ שאין בית דבלא
מוצא פשיטא דצבור לא דהא צפי
מתן דס ואימוריס ואלו תאמר לימנא
דצבור דצרייתא דקאמנר מה צבור
וכו' מיירי היכא דלא עשה מוצא
וי"ל דלהווא דואי לא היה מדמי
צבור למעשר ולא דמי ליה מעשר:
ואי סבר דא קדשה אפילו בבור
נמי תיבעי. קך גרסת רש"י

דמוקי ליה צבור שנסחט וזרק
דמו קודם חורבן דהוא חט דומיא
דמעשר כרפ"ה (ז) ו"א תי בעי לא קדשה
אם כן לא משכחת לה מעשר
דקדושת הארץ בטלה וי"ל דודאי
קדושת בית לא קדשה אצל קדושת
הארץ קדשה לעמיד לבל לענין
מעשרות אצל קשה דאי לא קדשה
קדושת הבית לעולם א"כ צמות
מותרות דהא צה תליא כדמוכח
במגילה (דף קז.) ואם כן יציא מעשר
שני ויהא נאכל כלל ערי ישראל
כדאמרין צוצחים (דף קצ"ב) צלו
לנוצ ולגזעון הותרו הצמות וקדשים
קלים ומעשר שני נאכלין כלל העיר
וי"ל דמיירי שגדל לפני הבית שהחוקק
להציאו למקום ובהכי ניחא נמי קושיא
קמייתא ומסיק דלעולם לא קדשה
כהאי גוונא אצל קשה לגירסא זו

דאמרין למסקנא דלא קדשה אם כן מאי מיבעי (ז) לעיל יכול יעלה פשיטא דלא יעלה צירושלים יותר משאר עיירות כיון דלא קדשה ומו
גבי צבור נמי למה לי היקשא דצבור לדמו תיפוק ליה (ז) דבלאו היקשא דהיכא דלחיל הוא להו כחון לחומה כיון דלא קדשה והוי ליה כחול
קדשים בחון ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן צבור לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל צבור בלא בית ולא הוי
ממעטין (ז) מהך היקשא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (צוצחים ב.) דמוצא שנפגס אין אוכלין קדשים קלים ואמאי הא מוכח הכל היכי
דקדשה דנאכל אפילו ליכא מוצא ושאי הכא דלא קדשה לכן נריך לומר דגרים לעיל ואי סבר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו
מעשר נמי לא יהא מתאכיל צירושלים כלל בלא פדיון דלא הוי כלל לפני ה' אלהיך ואין לתמוה אי לא קדשה אם כן לא משכחת מעשר
דקדושת הארץ בטלה דודאי קדושת בית לא קדשה אצל קדושת הארץ קדשה לעמיד לבל לענין מעשרות ולא תליא הא צה אצל הכא
מיירי שאין המוצא כלל בניו וגרים לעולם קדושה ראשונה קדשה לעמיד לבל וטעמא דצבור לאו משום קדושת (ז) הארץ אלא משום דאמקש
צבור לדמו דבעי שיהא המוצא קיים בשעת אכילת צבורו כל כמה דילפינן דצבור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל
בלי פדיון ואם תאמר צרייתא דאמרה צבורים יוכיחו מנלן דצבורים לא מתאכלי כשאין מוצא אם הונחו אצל מוצא וחורבן דבעי
למילף מעשר מיניהו ויש לומר דודאי הא דאמרין צרייתא צבורים יוכיחו מיירי צבורים שלא הוצאו כלל צפני הבית עד לאחר
חורבן ודודאי היה להשיב דאם כן לא שייך כלל לדמות מעשר לצבורים אלו שהיו צריכים הנחה וצריכים לבית גם בצביל
הנחה ולא בצביל אכילה לחוד ומעשר לא נריך לבית אלא בצביל אכילה לצד אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר במסקנא ומה
שזוקק הש"ס להעמיד צבור שזוקק דמו לפני הבית ואינו מעמידו כשהוצא אחר הבית כמו צבורים משום דתנא מסיים קרא
דהקיש הכתוב ואין נכון להעמיד צבור שזוקק אחר הבית של דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דס ואימורין כדפ"ל ולא שייך
להקיש מעשר לצבור אלא דוקא כשאין הצבור נריך לבית אלא דוקא בצביל אכילה דלפני ה' והשמה הויה דומיא דמעשר דודאי
במשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לצבורים שהוצאו אחר הבית אף על גב דלא נשאר במסקנא וצבור נמי שבתחלת הצרייתא יכול
היה להיות צבור שאחר הבית אלא שאז לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמותיב שכן אין טעון מתן דמים:

רש"א
צפני הבית וזכר וכו' וילף צבור מלד דכי היכי דאי הויה דס השתא לא היה מרק, דלא קדשה לעמיד לבל, צבור נמי לא יאכל (תורה שש).

מאימתי חייבין עליהן. מיתה זר האוכלן: **ששה דברים**. זו אחת מהן
וכולן שנויין בספרי (ז) (ז) **יכול יעלה אדם בו**, קסבר קדושת הארץ לא
בטלה ונריך להפריש מעשרות וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו צירושלים
בלא פדיון: **ס"ל בו**, לפיכך טעון בית. ולקמיה פריך מאי שאל
צבור דפשיטא ליה וצמעשר מיבעי
ליה: **מוצה מי ליכא**. וכיון דמלוה
איכא נפרוך נמי קרייה דמלוה: לא
פסיקא ליה. ומיהו צירשאל אפילו
עיכוצא איכא למימר: וניהדר דינא
וניסי צמה הצד. למה לי היקשא
נימנא צבור יוכיח וחור הדין הצד
השוה שבהן שטעונון הבאת מקום
ואין נוהגין אלא צפני הבית: **אז**
מוצה. זה למתן דמים וזה להנחה:
ומאי קסבר. האי תנא דפשיטא ליה
צבור טפי ממעשר: **אי קסבר קדושה**
ראשונה. על בית קדשה לשעתא
וקדשה לעמיד לבל כי היכי דסצירה
ליה בקדושת הארץ וקא מיבעיא ליה
מי קרינא ציה השתא בלא חומה
לפני ה' אלהיך או לא וקא פשיט
מעשר מצבור: **אפי' צבור נמי**.
יקרב ויאכל דהא מאן דאית ליה
קדשה לעמיד לבל צלח סצירה ליה
מקריצים אע"פ שאין בית כדאמרין
במגילה נקראת (דף קז.) ה"ג ואי
קסבר לא קדשה אפילו צבור נמי
טיבעי. ואי קסבר קדושת הבית
בטלה ומיבעיא ליה צמעשר הוואל
ואינו נריך לבית אי מתאכיל
צירושלים לפני ה' קרינא ציה אי לא
אפי' צבור נמי כי האי גוונא תיבעי
ליה כגון צבור שזוקק קיים וחורבן
הבית ועדיין צבורו דמו מהו
שיאכלוהו: **אמר רבינא לעולם קסבר**
לא קדשה והכא. דקא פשיט ליה
למעשר מצבור צבור שאינו נריך
לבית דומיא דמעשר עסקינן והא
דפשיטא ליה דלא מתאכיל משום
דאיתקש צבור לדמו דכתיב(ז) ואת דמס
מזרוק על המוצא וגו' וצברס יהיה
לך וגו' וילף מיניה בשעה שהיא ראויה
לזריקת דס אמה אוכל את הצבור ולא
משנהרס המוצא: **וכי דבר הלמד**
צדיקש. מן הדס: **חזור ומלמד**. על
המעשר צדיקש הא קיימנא לן צוצחים
באחיזו מקומן (דף מט.) שאין למדין
צדיקשים למד מן הלמד: **חולין הוא**.
ובחולין למדין למד מן הלמד:

הניחא
דאמרין למסקנא דלא קדשה אם כן מאי מיבעי (ז) לעיל יכול יעלה פשיטא דלא יעלה צירושלים יותר משאר עיירות כיון דלא קדשה ומו
גבי צבור נמי למה לי היקשא דצבור לדמו תיפוק ליה (ז) דבלאו היקשא דהיכא דלחיל הוא להו כחון לחומה כיון דלא קדשה והוי ליה כחול
קדשים בחון ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן צבור לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל צבור בלא בית ולא הוי
ממעטין (ז) מהך היקשא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (צוצחים ב.) דמוצא שנפגס אין אוכלין קדשים קלים ואמאי הא מוכח הכל היכי
דקדשה דנאכל אפילו ליכא מוצא ושאי הכא דלא קדשה לכן נריך לומר דגרים לעיל ואי סבר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו
מעשר נמי לא יהא מתאכיל צירושלים כלל בלא פדיון דלא הוי כלל לפני ה' אלהיך ואין לתמוה אי לא קדשה אם כן לא משכחת מעשר
דקדושת הארץ בטלה דודאי קדושת בית לא קדשה אצל קדושת הארץ קדשה לעמיד לבל לענין מעשרות ולא תליא הא צה אצל הכא
מיירי שאין המוצא כלל בניו וגרים לעולם קדושה ראשונה קדשה לעמיד לבל וטעמא דצבור לאו משום קדושת (ז) הארץ אלא משום דאמקש
צבור לדמו דבעי שיהא המוצא קיים בשעת אכילת צבורו כל כמה דילפינן דצבור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל
בלי פדיון ואם תאמר צרייתא דאמרה צבורים יוכיחו מנלן דצבורים לא מתאכלי כשאין מוצא אם הונחו אצל מוצא וחורבן דבעי
למילף מעשר מיניהו ויש לומר דודאי הא דאמרין צרייתא צבורים יוכיחו מיירי צבורים שלא הוצאו כלל צפני הבית עד לאחר
חורבן ודודאי היה להשיב דאם כן לא שייך כלל לדמות מעשר לצבורים אלו שהיו צריכים הנחה וצריכים לבית גם בצביל
הנחה ולא בצביל אכילה לחוד ומעשר לא נריך לבית אלא בצביל אכילה לצד אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר במסקנא ומה
שזוקק הש"ס להעמיד צבור שזוקק דמו לפני הבית ואינו מעמידו כשהוצא אחר הבית כמו צבורים משום דתנא מסיים קרא
דהקיש הכתוב ואין נכון להעמיד צבור שזוקק אחר הבית של דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דס ואימורין כדפ"ל ולא שייך
להקיש מעשר לצבור אלא דוקא כשאין הצבור נריך לבית אלא דוקא בצביל אכילה דלפני ה' והשמה הויה דומיא דמעשר דודאי
במשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לצבורים שהוצאו אחר הבית אף על גב דלא נשאר במסקנא וצבור נמי שבתחלת הצרייתא יכול
היה להיות צבור שאחר הבית אלא שאז לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמותיב שכן אין טעון מתן דמים:

תורה אור השלם
1. ואבלת לפני ה'
אלהיך במקום אשר
יבחר לשכון שמו שם
מעשר דגןך תירשך
וצדורך וצבירת בקרך
וצאנך למען תלמד
ליראה את ה' אלהיך כל
הימים: דברים יד כג
2. ובאת אל ההר אשר
יקה בקימים הרים וצאמרת
אליו הודתי הרים לך
אלהיך כי באתי אל
הארץ אשר נשבע ה'
לאבותינו לתת לנו:
דברים כו ג
הגהות הב"ח
(א) נברא מאימתי
חייבין כ"ל זהות מ'
ממק: (ב) שם דלחיל
צבורי הגר. י"ב עין
מתוך י"ב הפסוק דף
פא ד"ה למעט אדם
נכרי: (ג) רש"י ד"ה שלשה
והי בספרי. י"ב וצמכת
מתורה דף כ"א: (ד) תנ"ח
ד"ה יכול יעלה אדם מעשר
שני בזמן: (ה) ר"ה
אפילו לפני ה' אלהיך דמ"ד
קדושת בית: (ו) ד"ה
ואי וכו' מאי מיבעי
ליה לעיל: (ז) ב"ד
מיפוק ליה בלאו היקשא
דכל היכא דלחיל הוי
להו וכו' קשה דקאמר
לעולם כ"ל זהות ו'
ממק: (ח) ב"ד ולא
הוי ממעטין ליה מהך
היקשא וכו' אין אוכלין
ממק: (ט) ב"ד וטעמא
דצבור לאו משום קדושת
הבית אלא: